

Allah, Felsefe ve Bilim kitabında Plantinga'nın yazdığı makaleyi okuyorum. Naturalizm'in Bilim'e Teizm'den daha uzak olduğunu söylüyor.

Naturalizm (Doğacılık) tabiatın kendinden ibaret olduğunu ve *doğaüstünün* olmadığını iddia eder. Kainatın anlamı sadece kendisidir, sadece kendisinden ibarettir.

Teizm ise, malum, bir *Theos* vardır ve bu tabiatı yaratmaktan ve idare etmekten sorumludur demektedir. Plantinga Naturalizm'in dine karşı en büyük silahlarından olan Evrim Teorisi'nin Teizm'e, Naturalizm'den daha yakın olduğunu iddia ediyor. Bunun *nasıl* olduğu faslı biraz tuhaf geldi ancak Tanrı'nın Evrim'i mikro düzeyde, diyelim kuantum mekaniği vasıtasıyla, hangi genlerin ne şekilde mutasyona uğrayacağını belirleyerek idare edebileceğinde hemfikiriz.

Saatçinin *kör* olmadığını, körlük atfedildiğinde bahsedilen mekanizmanın çalışmayacağını, organizma karmaşıklıkla kötü mutasyonların iyi mutasyonlardan fazla olma ihtimalinin mertebelerce arttığını ve bunu dengeleyecek henüz bilmediğimiz süreçlerin varlığının gerektiğini düşünüyorum. Bununla beraber Naturalistlerin neden *Evrime Tanrı'nın fiilidir* demek istemediğini de tahmin ediyorum.

Bunun sebebi, bir defa *Tanrı vardır* dediğimizde, bunun orada bitmeyişi, neticede kimse hayatlara müdahil olmayan bir Tanrı fikrine sıcak değil. Deistlerin tanrısı da tanrıydı ama *işe yarayan* bir tanrı değildir. Daha doğrusu, Deist tanrısı, ona ihtiyacı olan muktedirlerin istediği gibi insanların işlerine *karışmamayı* tercih ediyordu.

Tanrı fikrinin sadece bilim ve hikmet açısından anlamı yok. Bunun çok değişik tezahürleri var ve usul olarak karşı çıkmak, içerik olarak karşı çıkmaktan farklı. Bir Tanrı'nın varlığına inanıp, bilimi hala o yokmuş gibi yapabilir misiniz? Bir Tanrı'ya inanıp, o yokmuş gibi yaşayabilir misiniz?

Diyeceğim ki hayır. Ancak Naturalistlerin de adı *Natura* olan bir tanrısı var, onlar da onun ne yapmak istediğini anlamaya çalışıyor. Teist bir tanrı fikrine tabiatıtan ayrı bir tanrı fikrine sıcak bakmıyor olabilirler, karşı olabilirler ancak onların da kendi sınırlarını kendi koydukları bir tanrıları var.

Tanrı'nın varlığına karşı çıkmak veya kabul etmek kendi başına çok anlamlı değil. İnsanın karşı çıktığı tanrı nedir, kabul ettiği tanrı nedir? Benim Allah'ın bir ayeti olarak gördüğüm tabiatı kendine *tanrı* edinen biri, eğer bu tanrısında imanında samimi ise, Allah'a doğru yol alacaktır. Varmasa bile samimiyetle takip ettiği istikamet Allah'a doğru olacaktır. Ancak *Teist* olduğu halde, araya kendi koyduğu bir takım faraziyeler ve laf ebeliği sıkıştıran kişi, sınırlarını kendi çizmeye çalıştığı tanrısını putu olduğunu anlamayacak ve Allah'ın adını ağzından düşürmeyerek ondan uzaklaşacaktır.

Ancak mesele bu kadarla bitmiyor tabii. Çünkü insanlar arasında tedavülde olan bir fikrin, her zaman toplumsal gönderimleri de mevcut. Konu sadece Tanrı'nın varlığı yokluğu veya kişisel olarak ona yaklaşmak, ondan uzaklaşmak meselesi değil. Bunların bir yandan da toplumdaki karşılığının düşünülmesi gerekir. İnsan ferdin Allah'a yaklaşıyor olabilir ancak söyledikleri ve yaptıklarıyla insanların ondan uzaklaşmasına sebep olabilir. Teizm'le Naturalizm'in aslî farkı burada.

Mamafih bu konularda sınır çizip, falancalar daha iyi filancalar daha kötü demek bana zor geliyor. Çünkü hangi konuda, hangi açıdan iyi ve hangi açıdan kötü olduğunu anlamak lazım. Allah'ın hem zahir hem batın hakikat olduğunu keşfetmeden, bu konularda ilerlemek çok zor.

Plantinga'nın tezi şöyle bir şey: Eğer insanın aklî melekelerini evrim ortaya çıkardıysa, evrimin amacı insana hakikati göstermek olmadığına göre, insan sırf evrimle ortaya çıkmış melekelerine güvenemez ve onları kullanarak akıl yürütemez.

İnsanın sahip olduğu bu *hakikat arayışı* evrimsel manada pek işe yaramaz, büyük felsefecilerin çoğunun bekar olmasına bakınca *hakikat avcılığı* ile *üreme* arasında olsa olsa negatif bir bağıntı vardır. Felsefecilik arttıkça, üreme azalıyor gibi duruyor, buradan da evrimsel manada pek faydalı bir *mutasyon* değil bu *hakikat* şeysi.

Kısacası konu, kafamızdaki düşüncelerin, Naturalist bir dünyada kör bir evrimle üretilmiş beynimizden sadır olduğunda, pek de güvenilir olamayacağı. O sebeple Naturalizm + Evrim fikrinin kendi içinde tutarsız olacağı.

Plantinga tabii bunu biraz daha uzun anlatıyor. Bütün yazıyı anlatığımı iddia edemem ama genel hatlarıyla böyle. İçerikten bahsediyor, nöronların vaziyetinden bahsediyor ama kısaca *kör evrimin kör beyin üretmediğini bilemezsiniz* diyor.

Naçizane sağı solu dingildek bir argüman gibi geldi ama orijinal bir fikir olduğunu kabul etmek lazım. (Adam bunu kırk senedir geliştirmiş.)

Yine gelip *bu düşünceyi dine uyguladığında ne olur* diye baktım. İnsanın Allah'ın kendisine hakikatla vazifedar kıldığına dair bir inancı yoksa, evet, herhangi bir şekilde beyninin hakikatle münasebet kuracağına inanmak manasız. Beynin geyik avla, kaplandan kaç, karşı cinsle işi pişir falan diye evrimleşmiş, soyut düşünce üretsin diye değil.

Ancak insanın beyin doğru düşünce üretebileceğini bir veri olarak kabul etmesi lazım. Bunu kabul etmeyince, Naturalizm + Evrim ortadan kalkıyor ama din de, Teizm de, bütün bu insanlığın ürettiği tüm kültür de ortadan kalkıyor. Yine bir intihar bombacısı tezi sanırım. Ateizm'i havaya uçuracağım diye, ortalıkta başka fikir bırakmıyor.

Bu soruya *tutarlılıkla* cevap vermek lazım. Düşüncelerimiz ve algılarımız ve o algıların konusu olan kainat beyin kendi kendine üreteceği kadar küçük ve insicamsız değil. Kainatın insicamını Tanrı'nın delili olarak kullanabiliyorsak, bu insicamı beyin üretmediğini de kabul etmek gerek.
